

Adatok Cserebökény lepkefaunájának ismeretéhez (*Lepidoptera, Macrolepidoptera*)

Korompai Tamás – Kozma Péter

Abstract

Data to the Lepidoptera fauna of Cserebökény: Lepidoptera-faunistical investigations were carried out in one vegetation term (in 2012). All of the existing habitats were sampled. Macro-moths and butterflies were also collected. 232 Macrolepidoptera species were identified in the frame of the research. According to our estimations it could be the 60 percent of the occurring species. The number of species is considerably low, due to the features of the habitats (ec. the missing of old, near-natural forest). During the research the most important found species are *Laelia coenosa*, *Archanara dissoluta*, *Cosmia diffinis*, *Hadula dianthi hungarica*, *Mythimna straminea*, *Simyra nervosa*. According to the results the Lepidoptera fauna of the reed can be regarded the most valuable.

Kulcsszavak (Keywords): Cserebökény, *Macrolepidoptera* fauna.

1. Bevezetés

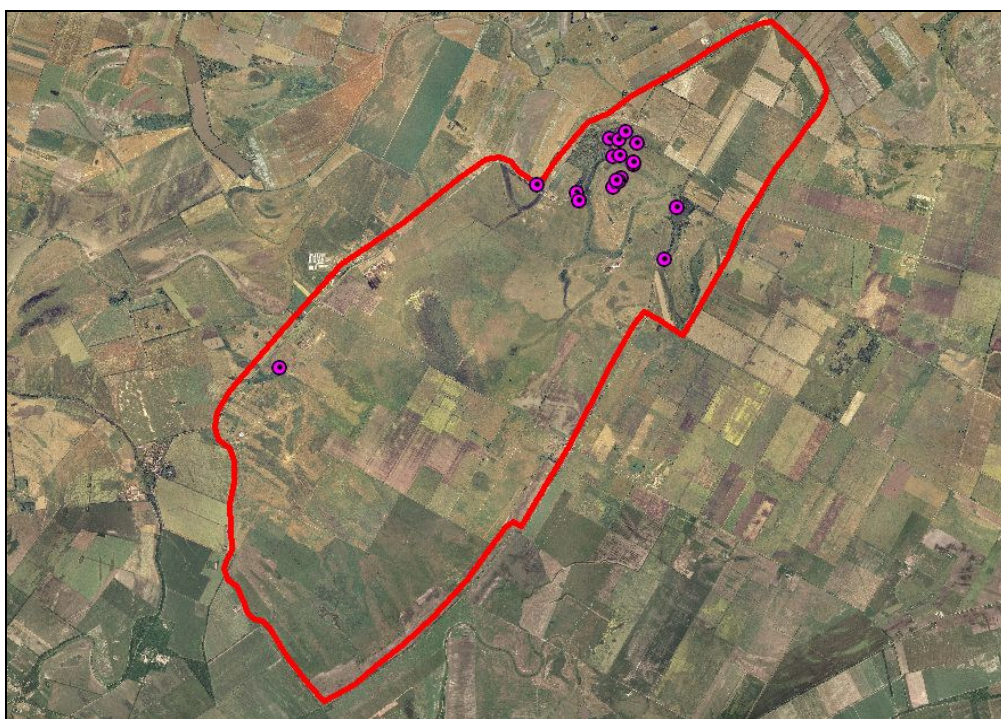
Cserebökény a Körös–Maros közén, a Csongrádi-síkon fekszik. Országos jelentőségű védett természeti terület, a Körös-Maros Nemzeti Park törzsterületeinek egyike. A Natura 2000 hálózatnak is része, *Cserebökény kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület* néven.

A terület vegetációját a gyepek erős dominanciája jellemzi. Idősebb, természetközeli erdő nem található a vizsgált területen. Mindössze két jelentősebb kiterjedésű fiatal-középkorú telepített tölgyes található a terület északi részén. A csatornák mentén és a mélyebb fekvésű helyeken kis kiterjedésben puhafás ligeterdőfoltok találhatóak. Több gyeptípus fordul elő a kutatási területen. Legnagyobb kiterjedésben rövid fűvű csenkeszes szikes legelőket és fajszegény réti ecsetpázsitos enyhén szikes réteket találunk. Ez utóbbi gyeptípus a korábbi rizsföldek helyén is jellemző. Kisebb kiterjedésben gyengébben szikes, inkább löszös karakterű gyepek is találhatóak. Ezek kétszikűekben gazdagabbak. Ezen kívül jellemzőek a területen az egykori folyó-mederágak. Ezek növényzetét nádas, gyékényes, harmatkás és magassásos alkotja. A természetes állapotban fennmaradt medrek szélén a higrofil növényzet folyamatos átmenettel olvad bele a szárazabb szikes gyepek növényzetébe. Erősebben szikes gyepek (ürmös szikesek) csak kisebb foltokban találhatóak a terület déli felén.

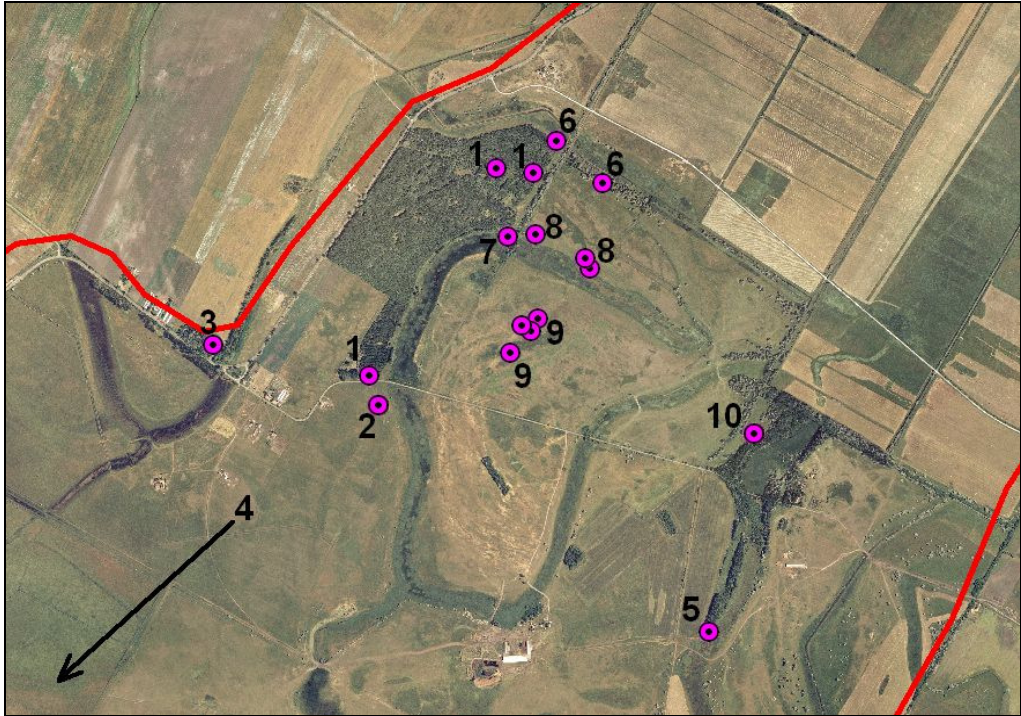
Cserebökényben korábban nem végeztek lepkefaunisztikai felmérést, ezért a kutatás célkitűzése az volt, hogy egy vegetációs időszak alatt (2012.) a lehető legtöbb fajt mutassuk ki a területről, ezzel minél teljesebb képet kapjunk a terület lepkefaunájának fajösszetételéről.

2. Anyag és módszer

A nappali lepkefauna felmérésének módszere a lepkehálós egyelés volt. Az éjszakai fauna felmérését generátoros éjszakai lámpázással és vödörscapdás (hordozható fénycsapda) mintavételekkel végeztük. A lámpázások alkalmával 125 wattos HgLI, vagy 160 wattos HMLI higanygőzlámpát használtunk. A vödörscapdák fényforrása 8 wattos UV fénycső volt. A vizsgálat során csak három lepkehálós egyeléses mintavétel történt, mely során a területre jellemző élőhelytípusokat jártuk be. Az éjjeli lepkés mintavételek száma 27, ebből 14 volt generátoros lámpázás, a többi vödörscapdás mintavétel (1. táblázat). Tíz helyszínen végeztünk éjszakai mintavételt. A mintavételi helyeket különböző élőhelytípusok találkozási zónájában jelöltük ki (erdőszegélyek, nádasok és szikes gyepek találkozási zónája), hogy egy mintavétellel több élőhely fajközösségét is tudjuk vizsgálni (1-2. ábra és 1. táblázat).

1. ábra. A kutatási terület és az éjjeli lepkés mintavételi helyek
Figure 1. The investigated area and the sampling points of the night Lepidoptera species

2. ábra. Az éjjeli lepke felmérés mintavételi pontjainak elhelyezkedése
Figure 2. The sampling points of the night Lepidoptera species

Azo- nosító	Hely	EOV X	EOV Y	Dátum	Módszer
1.	Cserebökény (erdő)	756668	159097	2012.04.13.	lámpázás
		757190	159966	2012.06.21.	lámpázás
		757341	159949	2012.09.14.	vödörcsapda
2.	Cserebökény (gyep)	756706	158972	2012.04.13.	vödörcsapda
				2012.05.31.	vödörcsapda
				2012.06.21.	vödörcsapda
				2012.09.14.	vödörcsapda
				2012.10.22.	vödörcsapda
3.	Cserebökény (szántó-erdő)	756025	159227	2012.09.15.	lámpázás
4.	Debreceni-legelők	751936	156292	2012.06.21.	lámpázás
5.	Terehalom (erdő-mocsárrét)	758066	158024	2012.06.20.	lámpázás
6.	Terehalom (Feketeréti-összekötő- csatorna)	757438	160081	2012.04.13.	lámpázás
		757627	159904	2012.09.14.	vödörcsapda
7.	Terehalom (nádas-cserjés)	757237	159679	2012.04.13.	vödörcsapda

8.	Terehalom (nádas-gyep)	757576	159547	2012.04.13.	vödörccsapda
		757560	159588	2012.05.31.	lámpázás
		757353	159691	2012.09.14.	lámpázás
9.	Terehalom (legelt nagy gyep)	757250	159192	2012.04.13.	vödörccsapda
		757362	159338	2012.07.21.	vödörccsapda
		757333	159283	2012.09.14.	vödörccsapda
		757296	159307	2012.10.22.	vödörccsapda
10.	Terehalom (tó melletti tisztás)	758254	158856	2012.04.13.	lámpázás
				2012.05.31.	lámpázás
				2012.06.20.	lámpázás
				2012.07.21.	lámpázás
				2012.09.14.	lámpázás
				2012.10.22.	lámpázás

1. táblázat. Az éjjeli lepkés mintavételi helyek és időpontok összefoglaló táblázata
Table 1. The sampling sites and dates of the night Lepidoptera species

Az alábbiakban röviden jellemezzük az egyes mintavételi helyek növényzetét.

1. Cserebökény (erdő): a legnagyobb kiterjedésű erdő a kutatási területen. Kb. 30 éves homogén kocsányos tölgyes. A keskeny déli nyúlványában sok a csertölgy (*Quercus cerris*). Az aljnövényzete nagyon fajszegény. Cserjeszintje szinte hiányzik. A lepedő és a lámpa egy kis tisztáson, illetve az erdő szélén volt felállítva.

2. Cserebökény (gyep): legeltetett rövid fűvű csenkeszes szikes gyep. Kétszikűekben szegény.

3. Cserebökény (szántó-erdő): kis kiterjedésű idősebb erdőfolt. Fő fafajai a kocsányos tölgy és a fehér nyár. A közút és egy szántó között helyezkedik el. A lepedő és a lámpa egy kis tisztáson volt felállítva.

4. Debreceni-legelők: rövid fűvű, erősen szikes gyep, ürmös foltokkal.

5. Terehalom (erdő-mocsárrét): keskeny kocsányos tölgyes erdősáv magassággal, mocsárréttel érintkezik. Az erdősáv délkeleti szegélyén volt felállítva a lepedő és a lámpa.

6. Terehalom (Feketeréti-összekötő-csatorna): a csatorna mentén nádas, füzes vegetáció található (délkeleti 6-os pont). Az északkeleti csatornaszakasz mellett (északkeleti 6-os pont) fiatal homogén kocsányos tölgyes (1-es mintavételi hely) található.

7. Terehalom (nádas-cserjés): az egykori folyómederben lévő nádas, és a fiatal kocsányos tölgyes szegélyén húzódnó csatorna menti cserjés vegetáció található itt.

8. Terehalom (nádas-gyep): az egykori folyómeder higrofil vegetációja és a mellette lévő kicsit magasabb fűvű, mezofil, szikes karakterű gyep találkozásánál volt felállítva a lepedő és a lámpa.

9. Terehalom (legelt nagy gyep): fajszegény, rövid fűvű csenkeszes szikes legelő.

10. Terehalom (tó melletti tisztás): a legmozaikosabb élőhelyfolt. A gyeppen löszös és szikes karakterű foltok is vannak, kétszikűekben gazdagabb. A gyep szegélyében cserjés található. A gyepet délkeletről keskeny sávban kb. 50 éves telepített kocsányos tölgyes határolja. A tölgyes mögött vizes élőhely található, melyben nádas az uralkodó vegetációtípus, szegélyén füzek is vannak. A lepedő és a lámpa a tölgyeshez közel, a gyeppen volt felállítva.

A fajok határozásához FAJČIK 1998, NOWACKI 1998 és VARGA (szerk) 2010 munkáját használtuk.

3. Eredmények

A vizsgálat során 236 Macrolepidoptera fajt sikerült kimutatni a területről. Ez a hazai nagylepke-fauna 18,6%-a. Becslésünk szerint ez a fajszám a területen előforduló fajoknak kb. a 60%-a. A fauna közel teljes feltáráshoz legalább 5 év intenzív kutatómunkára lenne szükség.

A lepkefauna fajösszetétele az élőhelyi adottságok alapján vártaknak megfelelő képet mutat. Mivel szinte teljesen hiányoznak a nagy fajszámú lepkeközösséggel rendelkező síkvidéki élőhelytípusok (idős keményfás ligeterdők, kétszikűekben gazdag löszgyepek és kaszálórétek), ezért az össz fajszám meglehetősen alacsony. 11 védett faj került elő a kutatás során, ez a 236 fajnak a 4,7%-a. Ez az arány a hazai teljes nagylepkefauna (1274 faj) esetében 21,2%. A védett fajok alacsony részesedési aránya a helyi faunában egyrészt annak az eredménye, hogy Cserebökényben jellemzően olyan élőhelyek találhatóak, amik országszerte még jelentős kiterjedésben megtalálhatóak, kevésbé veszélyeztetettek (nádasok, magassásosok, puhafás ligeterdők), így a hozzájuk kötődő lepkefajok is elterjedtek, kevésbé veszélyeztetettek, kevesebb köztük a védett faj. Másrészt jelentős kiterjedésben találhatóak a vizsgált területen – az egykori rizsföldek helyén kialakult – homogén, jellegtelen réti ecsetpázsitos gyepes, amelyeknek nagyon fajszegény a lepkeközössége, és amelyekben nem fordulnak elő védett fajok.

Ha a főbb élőhelytípusok lepkeközösségét külön-külön vizsgáljuk, az alábbi megállapításokat tehetjük.

- **Nádasok (gyékényesek, haratkásások, magassásosok):** a kutatás során kiderült, hogy ezen élőhelytípusnak az itteni lepkeközössége fajgazdag, sok karakterfajjal: *Acosmetia caliginosa*, *Archana geminipuncta*, *Celaena leucostigma*, *Chortodes extrema*, *Ch. pygmina*, *Macrochilo cribrumalis*, *Mythimna impura*, *M. pudorina*, *Phragmataecia castaneae*, *Rhizodra lutos*, *Senta flammea*, *Simyra albovenosa*, *Thumata senex*. Néhány országos viszonylatban is ritkább fajt is sikerült kimutatni: *Archana dissoluta*, *Laelia coenosa*, *Mythimna straminea*. A cserebökényi védett terület élőhelytípusai közül ennek a lepkeközössége bizonyult a legértékesebbnek. Megjegyezzük, hogy a terület magassásosaiban szinte biztosan előfordul a védett, közösségi jelentőségű **nagy tűzlepke** (*Lycaena dispar rutilus*), annak ellenére, hogy a jelenlegi kutatás során nem sikerült kimutatni a fajt.
- **Szikes gyepesek:** a védett terület nagy részét ebbe az élőhelytípusba tartozó gyepesek adják, ezek általában gyenge vagy közepes természetességi állapotúak. A mintavételeket igyekeztünk a jobb természetességű gyepeseken végezni. Ennek ellenére a szikésekre jellemző legértékesebb fajok nem kerültek elő. Szikésekre jellemző védett fajok: **Hyles gallii**, **Cucullia tanacetii**, **Lycaena thersamon** (bár ez utóbbi fajt egy csatorna menti magaskórósban észleltük). Faunisztikai szempontból értékesebb szikés karakterfajok: *Episema glaucina*, *Hadula dianthi hungarica*. Gyakori, szikésekre (is) jellemző fajok: *Lythria cruentaria*, *Mythimna obsoleta*, *Phibalapteryx virgata*.
- **Puhafás ligeterdőfoltok:** a fűz-nyár alkotta erdőket csak keskeny erdősávok és idősebb fák alkotta fasorok képviselik a vizsgált területen. Ennek ellenére a gyakori ligeterdei karakterfajok egy része megtalálható ezeken az élőhelyeken: *Cabera exanthemata*, *Catocala nupta*, *Earias clorana*, *E. vernana*, *Eilicrinia cordiaria*, *Euchlia (Pterostoma) palpina*, *Leucoma salicis*, *Lomaspilis marginata*, *Notodonta tritophus*, *Parasichtis suspecta*, *Smerinthus ocellata*, *Stegania dilectaria*, *Tethea ocularis*, *T. or.* Az egyetlen ligeterdőkhoz kötődő védett faj az **Archiearis puella** volt.

- **Kocsányos tölgyesek:** csak fiatal és középkorú, sorba ültetett állományok találhatóak a védett területen. Ennek megfelelően alacsony a tölgyes (quercetális) fajok (faunakomponensek) részesezési aránya a helyi faunában. Tölgyes karakterfajok: *Catocala sponsa*, *Cosmia diffinis*, *Dryobotodes eremita*, *Harpia milhauseri*, *Moma alpium*, *Neozephyrus quercus*, *Orthosia spp.*, *Spatalia argentina*, *Triphosa dubitata*. Ezek közül az Alföldön szórványos előfordulású fajok: *Cosmia diffinis*, ***Neozephyrus quercus***, *Triphosa dubitata*.

A 3.2. fejezetben a kutatás során kimutatott védett és faunisztikai szempontból érdekes fajokat mutatjuk be. Ha ezek közül csak a ritkábbakat, szórványos előfordulásúakat vesszük figyelembe, akkor szembetűnő, hogy több nádasokhoz kötődő (arundifil) faj (*Laelia coenosa*, *Archanara dissoluta*, *Mythimna straminea*) van köztük. Ez is mutatja, hogy lepkészeti szempontból a védett területnek kiemelkedő jelentőségű élőhelyei a gyepekkel körülvevett egykori folyómedrek mélyületei (nádas-gyékényes, harmatkásás, magassásos és mocsári növényzet), különösen abban az esetben, ha idősebb őshonos fák is övezik azokat.

3.1. A kutatás során kimutatott fajok listája

Az alábbi fajlista VARGA (szerk.) 2010 munkájának nevezéktaát követi.

LIMACODIDAE – csigalepkék

Apoda limacodes

COSSIDAE – farontólepkék

Cossus cossus

Dyspessa ulula

Phragmathecia castanea

Zeuzera pyrina

LASIOCAMPIDAE – pohók

Malacosoma neustria

Odonestis pruni

SPHINGIDAE – szenderek

Deilephila elpenor

Deilephila porcellus

Hyles euphorbiae

Hyles galii ✓

Laothoe populi

Macroglossum stellatarum

Smerinthus ocellata

Sphinx ligustri

DREPANIDAE – sarlósszövők

Cilix glaucata

Watsonalla binaria

THYATIRIDAE – pihésszövők

Habrosyne pyrithoides

Tethea ocularis

Tethea or

GEOMETRIDAE – araszolólepkék

Apocheima hispidaria

Archiearis puella ✓

Ascotis selenaria

Biston strataria

Cabera exanthemata

Camptogramma bilineata

Catarhoe cuculata

Chroloclystis v-ata

Cleora cinctaria

Clorissa cloraria/viridata

Comibaena bajularia

Costaconvexa polygrammata

Cyclophora punctaria
Cyclophora ruficiliaria
Ectropis crepuscularia
Eilicrinia cordiaria
Eilicrinia trinotata
Ematurga atomaria
Emmelia trabealis
Epirrhoe alternata
Eulithis pyraliata
Eupithecia centaureata
Hypomecis punctinalis
Hypomecis roboraria
Idaea aversata
Idaea deversaria
Idaea dimidiata
Idaea muricata
Idaea rusticata
Idaea subsericeata
Lithostege griseata
Lomaspilis marginata
Lycia hirtaria
Lythria cruentaria
Peribatodes rhomboidaria
Phaiogramma etruscaria
Phibalapteryx virgata
Philereme vetulata
Scopula immorata
Scopula immutata
Scopula rubiginata
Scopula virgulata
Selenia lunularia
Semiothisa alternata
Semiothisa clathrata
Stegania dilectaria
Synopsis sociaria
Tephrina arenacearia
Therapis flavicaria
Thetidia smaragdaria
Timandra comae
Triphosa dubitata

NOTODONTIDAE – púposszövők

Clostera curtula
Euchila palpina
Furcula furcula
Harpyia milhauseri

Notodonta tritophus
Spatalia argentina

LYMANTRIIDAE – gyapjaslepkék

Euproctis chryssorhoea
Euproctis similis
Laelia coenosa
Leucoma salicis
Lymantria dispar
Orgya antiqua

ARCTIIDAE – medvelepkék

Amata phegea
Arctia villica
Eilema complana
Hyphantria cunea
Pelosia muscerda
Pelosia muscerda
Phragmatobia fuliginosa
Spilosoma lubricipeda
Spilosoma urticae
Thumata senex

NOLIDAE – pamacsosszövők

Meganola strigula
Nola aerugula

NOCTUIDAE – bagolylepkék

Abrostola tripartita
Abrostola triplasia
Acosmetia caliginosa
Acronicta megacephala
Acronicta rumicis
Aedia funesta
Aedia leucomelas
Agrochola circellaris
Agrochola laevis
Agrotis ipsilon
Agrotis segetum
Allophyes oxyacanthae
Amphipyra livida
Amphipyra pyramidea
Apamea sordens
Archanara dissoluta
Archanara geminipuncta
Archanara sp.

<i>Atethmia centrigo</i>	<i>Heliothis maritima/viriplaca</i>
<i>Athetis lepigone</i>	<i>Hoplodrina ambigua</i>
<i>Autographa gamma</i>	<i>Hoplodrina blanda</i>
<i>Axylia putris</i>	<i>Hoplodrina octogenaria</i>
<i>Bena bicolorana</i>	<i>Hoplodrina sp.</i>
<i>Calamia tridens</i>	<i>Iphimorpha subtusa</i>
<i>Calymma communimacula</i>	<i>Lacanobia oleracea</i>
<i>Caradrina morpheus</i>	<i>Lacanobia w-latinum</i>
<i>Caranycha trigrammica</i>	<i>Laspeyria flexula</i>
<i>Catocala fulminea</i>	<i>Lithophane ornitopus</i>
<i>Catocala nupta</i>	<i>Macdunnoughia confusa</i>
<i>Catocala sponsa</i>	<i>Macrochilo cribrumalis</i>
<i>Celaena leucostigma</i>	<i>Mesapamea furuncula</i>
<i>Cerastis rubricosa</i>	<i>Mesapamea secalis</i>
<i>Chortodes extrema</i>	<i>Mesapamea sp.</i>
<i>Chortodes pygmina</i>	<i>Moma alpium</i>
<i>Chortodes sp.</i>	<i>Mythimna albipuncta</i>
<i>Colocasia coryli</i>	<i>Mythimna impura</i>
<i>Cosmia diffinis</i>	<i>Mythimna l-album</i>
<i>Cosmia trapezina</i>	<i>Mythimna obsoleta</i>
<i>Craniophora ligustri</i>	<i>Mythimna pallens</i>
<i>Cryphia algae</i>	<i>Mythimna pudorina</i>
<i>Cryphia fraudatricula</i>	<i>Mythimna straminea</i>
<i>Cucullia chamomillae</i> V	<i>Mythimna vitellina</i>
<i>Cucullia tanacetii</i> V	<i>Noctua fimbriata</i>
<i>Cucullia ubratica</i>	<i>Noctua interposita</i>
<i>Deltote bankiana</i>	<i>Noctua janthe</i>
<i>Dryobotodes eremita</i>	<i>Noctua janthina</i>
<i>Dypterygia scabriuscula</i>	<i>Noctua pronuba</i>
<i>Earias chlorana</i>	<i>Ochropleura plecta</i>
<i>Earias vernana</i>	<i>Oligia latruncula</i>
<i>Egira conspicillaris</i>	<i>Orthosia cerasi</i>
<i>Elaphria venustula</i>	<i>Orthosia cruda</i>
<i>Episema glaucina</i>	<i>Orthosia gothica</i>
<i>Eublemma purpurina</i>	<i>Orthosia incerta</i>
<i>Euclidia glyphica</i>	<i>Orthosia miniosa</i>
<i>Eugnorisma depuncta</i>	<i>Orthosia opima</i>
<i>Eupsilia transversa</i>	<i>Paracolax tristalis</i>
<i>Euxoa aquilina</i>	<i>Parastichtis suspecta</i>
<i>Hadena bicruris</i>	<i>Phlogophora meticulosa</i>
<i>Hadena luteago</i>	<i>Platyperigea kadenii</i>
<i>Hadena rivularis</i>	<i>Polia nebulosa</i>
<i>Hadula dianthi hungarica</i>	<i>Prodotis stolidia</i>
<i>Hadula trifolii</i>	<i>Protodeltote pygarga</i>
<i>Helicoverpa armigera</i>	<i>Pseudeustrotia candidula</i>
<i>Heliothis maritima</i>	<i>Pseudoips prasinana</i>

Pyrrhia umbra
Rhizedra lutosa
Rivula sericealis
Senta flammea
Simyra albovenosa
Simyra nervosa
Tholera cespitis
Tholera decimalis
Trachea atriplicis
Tyta luctuosa
Valeria oleagina
Xanthia icteritia
Xanthia ocellaris
Xestia c-nigrum
Xestia xanthographa
Xylene exoleta

HESPERIIDAE – busalepkék

Pyrgus malvae
Thymelicus lineola
Thymelicus sylvestris

PAPILIONIDAE – pillangók

Iphiclides podalirius V
Papilio machaon V

PIERIDAE – fehérlepkék

Colias hyale
Colias croceus
Leptidea sinapis/reali
Pieris rapae
Pontia daplidice edusa

LYCAENIDAE – boglárkalepkék

Lycaena thersamon V
Neozephyrus quercus V
Celastrina argiolus
Plebejus argus

NYMPHALIDAE – tarkalepkék

Issoria lathonia
Nymphalis (Inachis) io V
Nymphalis (Polygonia) c-album V
Vanessa atalanta V
Coenonympha pamphilus
Maniola jurtina
Pararge aegeria

Rövidítés: V = védett faj

3.2. Természetvédelmi szempontból jelentős fajok és faunisztikai érdekességek

A fajjellemzésekben található információk LESKÓ & SZABÓKY 1997, RONKAY & RONKAY 2006, SZABÓKY et al. 2001 és VARGA et al. 2004 munkájából származnak.

Galajszender – *Hyles gallii* (Rottemburg, 1775)

Holarktikus elterjedésű faj. Korábban gyakori volt hazánkban, az elmúlt néhány évtizedben viszont erősen visszaszorult. Az utóbbi évek alföldi kutatásai során azonban újból sok helyről előkerült. Elsősorban mezofil, illetve nedves gyepekhez kötődik.

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 10.

Eurosibériai faunaelem, lápréti (higrofil) faj.

Védett, pénzben kifejezett természetvédelmi értéke 5.000 Ft.

Kis nappaliaraszoló – *Archiearis puella* (Esper, 1787)

Pontomediterrán elterjedésű faj. Hazánkban síkvidéken általánosan elterjedt, szinte minden olyan élőhelyen megtalálható, ahol a *fehér* vagy a *szürke nyár* előfordul. Dombvidéken jóval ritkább.

Síkvidéken az ártéri puhafás ligeterdőkben általánosan elterjedt, de útszéli fehér nyárból álló fasorok, facsoportok körül is találkozhatunk vele. Településeken, parkokban is előfordul, ahol tápnövénye megtalálható. Újabban nemes nyárasokban is észlelték populációját. A vizsgált területen idősebb fehérmnyarak közelében általánosan előfordul.

Ponto-kaszpi faunaelem, nyár-fűz faj.

Védett, pénzben kifejezett természetvédelmi értéke 5.000 Ft.

Kutyabenge-araszoló – *Triphosa dubitata* (Linnaeus, 1758)

Hegy- és dombvidéki erdős területeken általánosan elterjedt, az Alföldön sokkal szórványosabb előfordulása. A vizsgált területen való előfordulása meglepő, mivel nincsen jelentősebb kiterjedésű idősebb erdő.

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 5.

Euroszibériai faunaelem, silvicol faj.

Nem védett.

Nádi szövő – *Laelia coenosa* (Hübner, 1808)

Egyik jellegzetes nádasokhoz kötődő fajunk. Hazánkban – ahogy Európában is – szórványos előfordulása, leginkább az alföldi kiterjedt nádasokban találkozhatunk vele.

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 4., 5., 10.

Euroszibériai faunaelem, arundifil (nádas) faj.

Nem védett.

Déli folyófübagoly – *Aedia leucomelas* (Linnaeus, 1758)

Az óvilági trópusi területeken, a Mediterráneumban és Délkelet-Ázsiában széles körben elterjedt és gyakori vándorlepke. Első hazai példányai 1999-ben kerültek elő a Szársomlyóról (Szabóky et al. 2001). Azóta szinte minden évben észlelték példányait, elsősorban az Alföldön, de az Északi-középhegység déli területein is többfelé előkerült (pl. Déli-Mátra, Bükkalja, Tokaji-Kopasz).

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 10.

Paleotrópikus-szubtrópusi faunaelem, vándor faj.

Nem védett.

Kis nádibagoly – *Archanara dissoluta* (Treitschke, 1825)

A ritkább nádibagolyok közé tartozik. Hazánkban szórványos előfordulása, jellemzően alföldi nagyobb nádasok környékéről vannak adatai.

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 5.

Boreo-kontinentális faunaelem, arundifil (nádas) faj.

Nem védett.

Szilfa-lombbagoly – *Cosmia diffinis* (Linnaeus, 1767)

Hazánkban domb- és hegyvidéken elterjedt, az Alföldről csak néhány adata ismert. Erdőkhöz kötődik, ezért az Alföldnek csak a természetközeli állapotú, erdősebb részein (pl. Szatmár-Beregi-sík, Körösök mente) fordul elő. A vizsgált területéről való előkerülése meglepő, hiszen természetközeli állapotú, idősebb erdő nem található itt.

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 1., 5.

Holomediterrán faunaelem, tölgyes faj.

Nem védett.

Székfű-csuklyásbagoly – *Cucullia chamomillae* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Hazánkban szinte mindenütt megtalálható, de csak ritkán jelentkezik magasabb egyedszámban. Legerősebb állományai a Tiszántúl szikes pusztáin találhatók. Jelenleg nem veszélyeztetett faj (véleményem szerint szükségtelen volt felvenni a védett fajok listájára).

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 1.

Holomediterrán faunaelem, lejtősztyep faj.

Védett, pénzben kifejezett természetvédelmi értéke 5.000 Ft.

Vonalkás csuklyásbagoly – *Cucullia tanaceti* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Hazánkban hegy- és dombvidéki meleg déli lejtőkön, illetve alföldi homoki és szikes pusztákon fordul elő. Országsszerte elterjedt, nem veszélyeztetett faj (véleményem szerint szükségtelen volt felvenni a védett fajok listájára).

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 10.

Holomediterrán (-turkesztáni, -iráni) faunaelem, lejtősztyep faj.

Védett, pénzben kifejezett természetvédelmi értéke 5.000 Ft.

Sziki szegfűbagoly – *Hadula dianthi hungarica* Wagner, 1913

Kárpát-medencei bennszülött alfaj, mely az Alföld szikes pusztáinak jellegzetes karakterfaja. Kis egyedszámban középhegységi szilagyepekben és pusztafüves lejtőkön, továbbá homoki gyepekben is megtalálták. A vizsgált területnek inkább a déli részén, szikes gyepekben fordul elő.

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 4., 5.

Ponto-kaszpi (-Dél-szibériai) faunaelem, szikespuszta faj.

Nem védett.

Szalmaszínű rétibagoly – *Mythimna straminea* (Treitschke, 1825)

Elsősorban síkvidéki lápok és mocsarak jellegzetes lepkéje. Lokális elterjedésű és általában kis egyedszámú faj, bár az elmúlt két évtizedben több új lelőhelye vált ismertté.

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 10.

Eurosibériai faunaelem, arundifil (nádas) faj.

Nem védett.

Homoki lándzsásbagoly – *Simyra nervosa* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Hazánkban sziklagyepekben és homoki gyepekben élő faj, a vizsgált területen való előkerülése kissé meglepő.

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 4., 5.

Ponto-kaszpi (-Dél-szibériai) faunaelem, sztyep faj.

Nem védett.

Kis tűzlepke – *Lycaena thersamon* (Esper, 1784)

Közép-Ázsia és Kelet-Európa sztyeppvidékén elterjedt, Nyugat-Európában kifejezetten ritka. Hazánkban sík- és dombvidéken általánosan elterjedt. Sokféle élőhelytípusban megtalálható, homokpusztagyepéken, szikeseiken, nedves réteken, csatornapartokon, de bokorerdők tisztásain is. A vizsgált területen csatorna menti higrofil sásos-magaskórós élőhelyen találtuk.

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 6.

Ponto-kaszpi (-Dél-szibériai) faunaelem, sztyep faj.

Védett, pénzben kifejezett természetvédelmi értéke 10.000 Ft.

Tölgyfalepke – *Neozephyrus quercus* (Linnaeus, 1758)

Holomediterrán faunaelem, mely Európa tölgyeseiben elterjedt és gyakori. Hazánkban hegy-, domb- és síkvidéken egyaránt előfordul, az Alföldön szórványosabb. Tölgyesekben fordul elő, a molyhos tölgyes bokorerdőtől a keményfás ligeterdőkig. A vizsgált területen egy kb. 30 éves homogén kocsányos tölgyesben stabil állománya tenyészik. Meglepő, hogy ilyen gyenge természetességű élőhelyen is előfordul a faj. Ez valószínű annak köszönhető, hogy a jó repülési képessége révén a faj viszonylag rövid idő alatt képes kolonizálni a fiatal tölgyeseket.

Mintavételi helyek, ahol előkerült a faj: 1.

Holomediterrán faunaelem, tölgyes faj.

Védett, pénzben kifejezett természetvédelmi értéke 5.000 Ft.

A kutatás során kimutatott nappali lepkék között öt olyan fajt találunk, melyek védettek, de országsszerte elterjedtek, nem veszélyeztetettségük miatt kerültek fel a védett fajok listájára:

- **kardoslepke – *Iphiclides podalirius* (Linnaeus, 1758)**
- **fecskefarkú lepke – *Papilio machaon* Linnaeus, 1758**
- **nappali pávaszem – *Nymphalis (Inachis) io* (Linnaeus, 1758)**
- **c-betűs lepke – *Nymphalis (Polygonia) c-album* (Linnaeus, 1758)**
- **atalantalepke – *Vanessa atalanta* (Linnaeus, 1758)**

5. Köszönetnyilvánítás

Hálásan köszönjük a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóságának, hogy az anyagi támogatással lehetővé tette a kutatást. Öze Péternek a terület bemutatásáért tartozunk köszönettel. És ezúton is köszönjük Danyik Tibornak, Deli Tamásnak, Juhász Gergelynek, Enyedi Róbertnek és Patalenszki Adriennek a terepmunka során nyújtott nélkülözhetetlen segítségét.

6. Irodalom

- ANONIM (2001): 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet "A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről". – Magyar Közlöny 53: 3446-3511.
- FAJČIK, J. (1998): Die Schmetterlinge Mittel- und Nordeuropas – Bestimmung, Verbreitung, Flugstandort, Bionomie. – Bratislava. 172 pp. + 22 Tafel, 38 Farbtafel.
- LESKÓ, K. & SZABÓKY, CS. (1997): Az Alföld nagylepkefaunája az erdészeti fénycsapdák adatai alapján (1962-1996). – Erdészeti kutatások 86-87: 171-200.
- NOWACKI, J. (1998): The Noctuids of Central Europe (Lepidoptera, Noctuidae). – Bratislava. 51 pp. + 41 plate, 24 colour plate.
- RONKAY, G. & RONKAY, L. (2006): A magyarországi csuklyásbaglyok, szegfűbaglyok és földbaglyok (Noctuidae: Cuculliinae, Hadeninae és Noctuinae) atlasza. – A guide book to the Hungarian Cuculliinae, Hadeninae and Noctuinae (Lepidoptera, Noctuidae). – Natura Somogyiensis 8: 418 pp.
- SZABÓKY, CS., UHERKOVICH, Á., & ÁBRAHÁM, L. (2001): Az *Aedia leucomelas* (Linnaeus, 1758) előfordulása Magyarországon (Lepidoptera: Noctuidae). – Folia Entomologica Hungarica 62: 396-398.

- VARGA, Z. (szerk.) (2010): Magyarország nagylepkéi – Macrolepidoptera of Hungary. Heterocera Press – Budapest. 253 pp.
- VARGA, Z., RONKAY, L., BÁLINT, ZS., LÁSZLÓ, M., GY. & PEREGOVITS, L. (2004): A magyar állatvilág fajjegyzéke. 3. kötet. Nagylepkék. – Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest. 111 pp.

Authors' addressess:

Korompai Tamás
Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
H-3304 Eger
Sánc u. 6.

Kozma Péter
Debreceni Egyetem
Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék
H-4032 Debrecen
Egyetem tér 1.

1. kép. 1. mintavételi pont, Cserebökény (erdő)
Picture 1.: Sampling site 1., Cserebökény (forest)

2. kép. 8. mintavételi pont, Terehalom (nádas-gyep)
Picture 2.: Sampling site 8., Terehalom (reed-grassland)

3. kép.: 9. mintavételi pont, Terehalom (legelt nagy gyep)
Picture 3.: Sampling site 9., Terehalom (grazed grassland)

4. kép: 10. mintavételi pont, Terehalom (tó melletti tisztás)
Picture 4. Sampling site 10., Terehalom (clearing near the lake)